

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA PRI
SPREJEMANJU EVROPSKE ZAKONODAJE**

Eva Ban

Ljubljana, junij 2012

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

**VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA PRI SPREJEMANJU
EVROPSKE ZAKONODAJE**

Kandidatka: Eva Ban
Vpisna številka: 04037296
Študijski program: Univerzitetni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: doc. dr. Alenka Kuhelj

Ljubljana, junij 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Študentka Eva Ban z vpisno številko 04037296 sem avtorica diplomskega dela naslovom: *Vloga evropskega parlamenta pri sprejemanju evropske zakonodaje*.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo - predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne - kaznivo po zakonu (zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, ur. list rs št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom fakultete za upravo v skladu z njenimi pravili,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »dela fu«.

Diplomsko delo pregledala in lektorirala: Suada Brunšek

Ljubljana, 22.6.2012

Podpis avtorice: _____

POVZETEK

S sprejetjem Lizbonske pogodbe v letu 2007 je v Evropska Unija pridobila na veljavnosti in tudi pomembnosti. Prav tako je Lizbonska pogodba doprinesla posamezne novosti v primeru Zakonodajnega postopka Evropskega Parlamenta in mu njegovo funkcijo spremenila v bolj pomembno in ne samo vlogo soudeležbe. Sprememba Lizbonske pogodbe je tako doprinesla neke vrste kompromisno sodelovanje med institucijami Evropske Unije, saj morajo le-te tudi delovati glede na želje in potrebe vseh državljanov Evropske Unije, ter s tem zagotovila večjo medsebojno varnost in tudi blaginjo za svoje državljane.

Tako je dejansko Lizbonska pogodba nadomestilo za Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti in tudi nadomestilo za Pogodbo o Evropski Uniji. Njen cilj je predvsem v širjenju vse večje demokratičnosti znotraj Evropskega ozemlja in večjega sodelovanja vseh državljanov držav članic pri sprejemanju pomembnih odločitev znotraj EU. V ta namen se je povečala tudi vloga vseh nacionalnih parlamentov pri oblikovanju pomembnih politik EU. Prav tako se je z Lizbonsko Pogodbo povečala vloga in pomembnost Evropskega Parlamenta, ki sedaj pri sprejemanju zakonodaje igra enakovredno vlogo kakor tudi Svet pri rednem Zakonodajnem postopku kar prikazujemo v diplomskem delu.

Ključne besede: Zakonodajni postopek Evropskega parlamenta pred Lizbonsko pogodbo in Zakonodajni postopek Evropskega parlamenta po sprejemu Lizbonske pogodbe, Lizbonska pogodba.

SUMMARY

EUROPEAN PARLIAMENT'S ROLE IN ADOPTING EUROPEAN LEGISLATION

With the adoption of the Lisbon Treaty in 2007, the European Union has gained in force and significance. Also, the Treaty of Lisbon also contributes to a new event in the legislative process of the European Parliament and its function into a more important role, not just participation. Amending the Treaty of Lisbon has contributed to some sort of compromise cooperation between the institutions of the European Union, since they must also act according to the wishes and needs of all citizens of the European Union, and thereby provide greater mutual security and prosperity for its citizens.

This is actually a substitute for the Treaty of Lisbon Treaty establishing the European Community and also compensates for the Treaty on European Union. Its aim is primarily to spread the growing democracy within the European territory and greater participation of all citizens and Member States in taking important decisions within the EU. To this end, the increased role of national parliaments in the formulation of relevant EU policies. It was also the Lisbon Treaty that has increased the role and importance of the European Parliament, which now plays an equal role as the Council in the ordinary legislative procedure as shown in the thesis.

Keywords: The legislative process of the European Parliament before the Lisbon Treaty and the legislative process of the European Parliament after the Lisbon Treaty, the Treaty of Lisbon.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	iii
POVZETEK	v
SUMMARY	vi
KAZALO	vii
KAZALO PONAZORITEV	viii
SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	ix
1 UVOD.....	1
2 EVROPSKI PARLAMENT	3
2.1 Sedež, sestava kraj delovanja	3
2.2 Naloge Evropskega parlamenta	5
2.3 Predsedovanje in predsedstvo	6
2.4 Politične skupine.....	7
2.5 Parlamentarni odbori	6
2.6 Generalni sekretariat Evropskega parlamenta	7
3 EVROPSKI PARLAMENT IN ZAKONODAJNO UREJANJE	9
3.1 Evropska zakonodajna načela	9
3.1.1 Načelo subsidiarnosti	9
3.1.2 Načelo prenosa pristojnosti	10
3.1.3 Načelo sorazmernosti.....	12
3.2 Zakonodajni postopek posvetovanja.....	14
3.3 Zakonodajni postopek sodelovanja	15
3.4 Zakonodajni postopek soodločanja	14
3.5 Zakonodajni postopek privolitve	20
4 LIZBONSKA POGODBA IN NOV NAČIN ZAKONODAJNEGA POSTOPKA DELOVANJA EVROPSKEGA PARLAMENTA V EVROPSKI UNIJI.....	19
4.1 Redni zakonodajni postopek.....	19
4.2 Postopek in potek rednega zakonodajnega postopka	22
4.3 Posebni zakonodajni postopek	25
5 ZAKLJUČEK	31
LITERATURA IN VIRI.....	33

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz EP.....	4
Slika 2: Prikaz predsedovanja EP	6
Slika 3: Politične skupine v EP	10
Slika 4: Prikaz organigrama generalnega sekretariata EP.....	13
Slika 5: Potek posvetovanja.....	17
Slika 6: Prikaz ZP sodelovanja	18
Slika 7: Prikaz ZP soodločanja.....	20
Slika 8: Prikaz ZP privolitev.....	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Države članice in njeni poslanci.....	7
---	---

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC OZ. OKRAJŠAV

EU	Evropska unija
EVROTOM	Urad za evropsko pravosodno sodelovanje
LP	Lizbonska Pogodba
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
PES	Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti
PEU	Pogodba o Evropski uniji
SZVP	Skupna zunanja in varnostna politika

1 UVOD

Izhodišče diplomske naloge je vloga Evropskega parlamenta v sorazmerju do Evropske zakonodaje. Od nastanka Evropske unije pa do danes se je vloga Evropskega parlamenta zelo spremenila saj je najprej imel zelo nepomembno funkcijo, medtem, ko ima danes na področju Evropske Unije izredno pomembno funkcijo, saj se je povečala njegova pomembnost in vpliv. Prvi poslanci Evropskega parlamenta so bili imenovani s strani nacionalnih parlamentov, danes pa temu ni več tako, saj jih izbirajo državljani Evropske unije na neposrednih volitvah. Najprej je bila funkcija parlamenta ob sami ustanovitvi omejena le na bolj ozek spekter in sicer samo za podajanje mnenj, predlogov, ki se jih sprva sploh ni kaj prida upoštevalo, danes pa je Evropski parlament mnogo več od tega saj ima tudi pravico do soodločanja kar pomeni, da ima Parlament danes tudi izredno pomembno vlogo pri odločanju in sprejemanju.

Tako lahko v bližnji prihodnosti tudi pričakujemo počasno povečevanje pristojnosti Evropskega parlamenta na vseh področjih, saj so razlike med močjo, ki jo ima katerikoli nacionalni parlament in močjo Evropskega parlamenta še vedno precejšnje. Danes ima namreč Evropski Parlament zakonodajno in proračunsko pristojnost in pa tudi pristojnost za dajanje pobud in nadzor nad izvršilno oblastjo. Prav Maastrichtska in Amsterdamska pogodba pa so bile odločilne, da je Evropski Parlament prerasel iz svetovalnega organa v pravi zakonodajni parlament, ki ima skorajda enaka pooblastila kakor nacionalni parlament. Se pravi, da ima takšno moč, da jo lahko bodisi potrdi, spremeni ali celo zavrne.

Dejansko se je z Lizbonsko pogodbo spremenila tudi pomembnost Evropskemu Parlamentu pri sprejemanju zakonodajne funkcije, katero smo predstavili v diplomskem delu. Predvsem je Evropski Parlament pri zakonodajnem postopku postal enakovreden Svetu, medtem, ko pred Lizbonsko pogodbo temu ni bilo tako. Tako je danes zakonodajni postopek v EU razdeljen na redni in posebni zakonodajni postopek.

Namen diplomske naloge je v spoznavanju pravnega reda v Evropski uniji natančneje delovanje Evropskega Parlamenta pri sprejemanju Evropske zakonodaje in sicer v delovanju pred Lizbonsko pogodbo in delovanju po njenem sprejetju. Cilj diplomske naloge je prikazati novo vlogo Evropskega Parlamenta pri zakonodajnih postopkih v Evropski uniji. Pri tem imamo kot glavni cilj predstaviti redni zakonodajni postopek v Evropski uniji.

Pri pisanju diplomskega dela so uporabljene različne metode, ki so pripeljale do zaokrožene celote obravnavane tematike.

Diplomsko delo zajema pet ključnih poglavij, kjer v zadnjem podajamo ugotovitve in izsledke diplomske naloge.

Za uvodno opredelitvijo sledi poglavje o Evropskem Parlamentu in njegove značilnosti, delovanje, sedež, zasedanja političnih skupin, Parlamentarnih odborov in Generalnega Sekretariata Evropskega Parlamenta.

Sledimo v tretje poglavje o Evropskem Parlamentu pred sprejetjem Lizbonske pogodbe, kjer na drobno opredeljujemo njegove značilnosti in predvsem Zakonodajna načela kot so subsidiarnost, načelo prenosa pristojnosti in načelo sorazmernosti. Sledimo v Zakonodajne postopke pred Lizbonsko pogodbo kot so bili postopek posvetovanja, sodelovanja, soddločanja in postopek privolitve.

Sledi četrte poglavje, kjer na začetku na kratko opredelimo Lizbonsko pogodbo in spremembe ter v grobem njen doprinos, ter njeno ratifikacijo. Sledimo v Zakonodajni postopek po rednem sprejemanju in po izrednem postopku.

V zadnjem petem poglavju pa strnjujem izsledke in ugotovitve Zakonodajnega postopka pred Lizbonsko pogodbo in po njenem sprejetju.

2 EVROPSKI PARLAMENT

2.1 KRATEK PRELET NASTANKA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Evropski Parlament o katerem govorimo danes je svoje uradno ime dobil leta 1986 in sicer šele z Enotno evropsko listino, čeprav so jo tako imenovali že mnogo let prej. Evropski Parlament kot takšen je prvič imel svoje zasedanje leta 1952 in sicer natančneje 10. 9. Leta 1952 pod enotnim nazivom Skupne skupščine Evropske listine. Leta 1958 se je že preimenovala v Evropsko parlamentarno skupščino. Prve volitve v Evropski parlamentarni skupščini so se zgodile šele leta 1979, ko so izvolili 410 poslancev v Evropski parlament, vendar bi se morale zgoditi že prej, saj jih je navajala tako Rimska pogodba, kakor tudi Pariška (Bohinc, 2007, str. 33).

Glede na mešanico držav, ki jih zajema Evropska unija imamo tudi mešanico različnih volilnih sistemov zaradi česar v prihodnosti ni pričakovati nekih drastičnih sprememb o nekem enotnem volilnem sistemu v Evropski Parlament. Evropski Parlament kot ga danes imenujemo je dejansko poglobitna institucija Evropske skupnosti oziroma unije in dejansko danes predstavlja neke vrste združena ljudstva iz različnih držav in z različnimi značilnostmi ter interesi. Evropski Parlament je voljen po neposrednem in splošnem volilnem sistemu in sicer, vsakih 5 let. Moč Evropskega Parlamenta se je iz leta v leto povečevala, čeprav je Evropski Parlament veljal samo kot posvetovalno telo ima danes dosti pomembnejšo vlogo kakor jo je imel nekoč.

Vsekakor se je moč Evropskega Parlamenta povečevala predvsem z Maastrichtske¹ in Amsterdamsko pogodbo, s katerima je prišel do vloge zakonodajnega telesa in ne samo posvetovalnega. Vsekakor sta bili ti dve pogodbi precej zaslužni, da se je vse bolj povečevala Evropskemu parlamentu njegova zakonodajna vloga, ki se je vse bolj nagibala k podobnosti z nacionalnimi parlamenti posameznih držav. Z Maastrichtske pogodbo je Evropski parlament temeljil na treh pomembnih stebrih in sicer so to:

- Evropska skupnost,
- Skupna zunanja in varnostna politika (SZVP)
- Ter skupna sodelovanja na področjih pravosodja in notranjih zadev (PNZ).

Amsterdamska pogodba je tista, ki je privedla do tega sklepa, da se bo Evropska unija še širila in sicer tudi na teh področjih zagotavljala bolj učinkovito delovanje in sodelovanje vseh akterjev Evropske unije za vse bolj demokratično Evropo in njene članice. Z pridobitvijo nove zakonodajne moči je tako EP², pridobil tudi na večini in lahko tako odloča o večini odprtih vprašanj glede zakonodaje EP. Njegova moč se je tako s tem razširila na

¹ Ti dve omenjeni pogodbi sta spremenili vse dotedanje pogodbe in dejansko oblikovale Evropsko skupnost na treh stebrih.

² EP- Evropski parlament

novih 40 področij o katerih bosta skupaj odločala s Ministrskim svetom. Pri odločitvah bosta torej enakovredna partnerja, oziroma enakovredna akterja Evropske zakonodaje.

Z Lizbonsko pogodbo bo Evropski parlament dobil novo zakonodajno moč. Odločal bo namreč o veliki večini zakonodaje EU. Njegova popolna zakonodajna moč se bo razširila na več kot 40 novih področij, o katerih bo odločal skupaj z Ministrskim svetom. Ta področja vključujejo tudi kmetijstvo, energetska politika, priseljevanje in sklade EU. Evropski parlament bo imel tudi zadnjo besedo pri sprejemanju proračuna EU. Več moči pomeni prav tako tudi več odgovornosti. Odločitve Parlamenta bodo bolj kot kdajkoli doslej neposredno vplivale na vsakdanje življenje evropskih državljanov.

Slika 1: Prikaz zasedanja v Evropskem parlamentu

Vir: Europa, eu, 2012

Sicer pa Evropski parlament zgleda, kot ena velika dvorana v kateri potekajo njegove razprave. Na razpravah sodelujejo predstavniki vseh držav članic pri političnem in nacionalnih vprašanjih, katera se navezujejo na celotno Evropsko unijo. Gre dejansko za neke vrste oblikovanja politik vseh držav članic, katerim je prioriteta v čim bolj podobni politiki in njenim nacionalnim vprašanjem. Evropski parlament se torej vse bolj nagiba k temu, da bi se neko odvijala enotna politika v EU. Evropski parlament pa ne predstavljajo samo njegovi predstavniki politike posameznih držav članic, ampak tudi vsi Evropski državljani oziroma prebivalci Evropske unije, ki imajo kot polnoletni pravico sodelovati v Evropskem parlamentu in podajati svoj glas za kandidata, ki naj bi po vsaki posamezni

presoji pač najbolje zastopal svoje državljane in njihove pravice v EU. Kandidati so izvoljeni za vsakih 5 let, potem pa se lahko volitve ponovijo. S tem doseže Evropski parlament dejansko to, da je prepoznaven in poznan kot demokratičen saj v njem izraža voljo skoraj petsto milijonov prebivalcev Evropske unije.

Prav tako poslanci Evropske unije, oziroma Evroposlanci, so razvrščene v t.i. politične skupine, ne glede na to kakšne vpogleda imajo na Evropsko unijo. Bodisi so proti ali za, skeptiki, demokrati, federalisti, socialisti ipd. Tako je največja in najmočnejša prav Evropska ljudska stranka, demokratska stranka in stranka socialistov. Prav te stranke imajo tudi največjo moč pri parlamentarnih razpravah na parlamentarnih zasedanjih.

2.1 SEDEŽ, SESTAVA IN KRAJ DELOVANJA EVROPSKEGA PARLAMENTA

V Evropskem parlamentu je po zadnjih dosegljivih podatkih zaseda 754 Evropskih poslancev. Poslancev je sedaj zelo veliko saj je planirano, da morajo do leta 2019 zmanjšati število poslancev na 751, glede na to, da bo tudi Nemčija izgubila svoje tri sedeže. Za Evropski parlament je značilno, da ima vsaka država članica tudi svoj način volitev, vendar se morajo vse države članice držati naslednjih pravil:

- Tajnost glasovanja in nepomembnost za kateri spol gre,
- Za vse države članice je pomembna izkazana volilna pravica pridobljena z 18 leti, Izjema je le Avstrija, kjer imajo državljani volilno pravico že s 16 leti.
- Opozoriti je treba, da je za evropske volitve že značilno določeno število skupnih pravil, splošne neposredne volitve,
- pravilo sorazmernosti in mandat, ki traja 5 let z možnostjo podaljšanja.

Evropski poslanci po imensko na dan 16.4.2012 so naslednji. Slovenija ima 8³ kandidatov. Zasedanja Evropskih poslancev se tako odvijajo v Strasburgu, Bruslju in

3

- **Romana JORDAN** Članica Poslanska skupina Evropske ljudske stranke (Krščanskih demokratov) Članica Slovenija Slovenska demokratska stranka
- **Jelko KACIN** Član predsedstva Skupina Zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo Član predsedstva Slovenija Liberalna Demokracija Slovenije
- **Mojca KLEVA** Članica Skupina naprednega zavezništva socialistov in demokratov v Evropskem parlamentu Članica Slovenija Socialni demokrati
- **Zofija MAZEJ KUKOVIČ** Članica Poslanska skupina Evropske ljudske stranke (Krščanskih demokratov) Članica Slovenija Slovenska demokratska stranka
- **Alojz PETERLE** Član Poslanska skupina Evropske ljudske stranke (Krščanskih demokratov) Član Slovenija Nova Slovenija - Krščanska ljudska stranka
- **Ivo VAJGL** Član predsedstva Skupina Zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo Član predsedstva Slovenija ZARES-Nova Politika

Luxemburgu. Sedeži v Evropskem parlamentu so razdeljeni glede na število prebivalcev v posamezni državi. Več je prebivalcev več ima tudi svojih poslancev oziroma predstavnikov.

V EP ne igra pomembno vlogo glede spola poslanca, vendar je zaznati, da se v zadnjih letih vse bolj povečuje število žensk, saj je kar 1/3 žensk poslank Evropskega parlamenta. V Bruslju se odvijajo seje parlamentarnih odborov, politične skupine in tudi dodatna plenarna zasedanja do katerih pride ob izrednih stanjih. Sledijo v Strasbourgu kjer sodelujejo na 12 plenarnih zasedanjih, prav tako pa se poleg vseh obveznosti morajo udeleževati tudi obveznosti iz domačega okolja. Poslanci EP se dejansko združujejo tudi glede na svoja politična prepričanja, svoj mandat opravljajo strokovno in neodvisno. Z Lizbonsko pogodbo so poslanci EP pridobili na veljavi zato tudi vse bolj vplivajo na odločitve v Evropskem parlamentu. Prav tako se dejansko združujejo Evropski poslanci glede na svoja politična prepričanja in vsekakor tudi glede na narodnost, ki jo zastopajo.

Kot smo že omenili opravljajo svoj mandat neodvisno, pa vendarle so oni tisti, ki sprejemajo pomembne odločitve za vse svoje državljane, s čimer tudi zato lahko vplivajo na več področij, ki so pomembna za vse državljane. Te so predvsem varstva potrošnikov, okolja v katerem bivamo, promet, vesplošno izobraževanje, kultura, zdravje ipd. Leta 2009 je začel veljati novi statut za Evropske poslance, ki je vsekakor prinesel večjo preglednost in razumevanje za njihovo delovanje, kjer so neodvisni in svobodni. Pri glasovanju lahko glasujejo posamezno in seveda osebno. Pri svojem opravljanju dela imajo vso pravico vpogleda v vse dokumente oziroma spise Parlamenta (EUR-lex, SL, 2012).

Slika 2: Predsedovanje Evropskemu parlamentu

Vir: Europa.eu, 2012

-
- *Milan ZVER* Član predsedstva Poslanska skupina Evropske ljudske stranke (Krščanskih demokratov) Član predsedstva Slovenija Slovenska demokratska stranka
 - *Tanja Fajon* Članica Skupina naprednega zavezništva socialistov in demokratov v Evropskem parlamentu Članica Slovenija Socialni demokrat

Tabela 1: Prikaz vseh držav članic in njihovo število poslancev

SEDMI PARLAMENTARNI MANDAT/ DRŽAVA	ŠTEVILO POSLANCEV
BELGIJA	22
BOLGARIJA	18
ČEŠKA REPUBLIKA	22
DANSKA	13
NEMČIJA	99
ESTONIJA	6
IRSKA	12
GRČIJA	22
ŠPANIJA	54
FRANCIJA	74
ITALIJA	73
CIPER	6
LATVIJA	9
LITVA	12
LUKSEMBURG	6
MADŽARSKA	22
MALTA	6
NIZOZEMSKA	26
AVSTRIJA	19
POLJSKA	51
PORTUGALSKA	21
ROMUNIJA	33
SLOVENIJA	8
SLOVAŠKA	13
FINSKA	13
ŠVEDSKA	20
ZDRUŽENO KRALJESTVO	73
	SKUPAJ 753

Vir: Europa, eu, 2012 (lasten izris)

2.2 NALOGE, KI JIH OPRAVLJA EVROPSKI PARLAMENT

Evropski parlament je z Lizbonsko pogodbo pridobil na svoji pomembnosti.

Evropski parlament ima tri glavne prioritete naloge;

- ✚ Prva je sprejemanje evropske zakonodaje (sprejema jo skupaj s Svetom Evropske unije, kjer gre za izvoljene poslance preko državljanov, zato gre tudi demokratično legitimnost zakonodaje v Evropski uniji.
- ✚ Evropski parlament je danes tisti, ki izvaja nadzor nad vsemi ostalimi institucijami, predvsem pa nad Komisijo, ki ni legitimna brez privolitve evropskega parlamenta.
- ✚ Evropski parlament ima prav tako vsa pooblastila, da izvaja nadzor nad sprejemanjem in potekom sprejemanja skupnega letnega proračuna Evropske unije. S svojim delovanjem lahko vpliva na celoten proces sprejemanja in porabe finančnih sredstev Evropskega proračuna.

Prav tako pa Evropski parlament pokriva še 4 pomembna področja kot so;

- ✚ Evropski parlament ima tudi pravico določati pravila za svoje poslance, ki jih predhodno da v potrditev in mnenje za sprejem v Evropsko komisijo, če pridobi zeleno luč jih lahko soglasno sprejme in potrdi tudi Svet ministrov.
- ✚ Prav tako ima danes Evropski parlament večjo pristojnost glede nominacij in imenovanja Evropske komisije, tako, da najprej nominira Evropsko komisijo potem pa tudi potrdi celoto.
- ✚ Pri sprejemanju zakonodaje sta si Evropski parlament in Svet ministrov sedaj enaka, ne gre samo za soglasje ampak tudi za enakovredno potrditev zakonodaje, ki brez Parlamenta ne more biti potrjena.
- ✚ In kot zadnje ima sedaj Evropski parlament še bolj široke pristojnosti glede izvajanja nadzora nad proračunom EU in tudi področje skupne zunanje in varnostne politike.

Vse naloge Evropskega parlamenta so določene v 14⁴. Členu Pogodbe o Evropski uniji. V tem členu se prav tako navaja, da je Evropski parlament sestavljen iz predstavnikov vseh državljanov v Evropski Uniji in se mora temu primerno tudi demokratično odzivati na vse

⁴ Uradni list Evropske unije, prečiščena različica pogodbe o Evropski uniji (30.3.2010), C83/13.

pomembne odločitve, saj le-te zadevajo vse državljane. Prav tako ne sme število predstavnikov EU presegati števila 750 s predsednikom Evropskega Parlamenta, kar pojasnjujemo v naslednjem podpoglavju diplomske naloge.

2.3 PREDSEDOVANJE, PREDSEDSTVO, KONFERENCE PREDSEDNIKOV

Evropski parlament izvoli svojega predsednika in predsedstvo dejansko med svojimi člani se razume, ki zastopajo vsako posamezno državo Evropske unije. Ta predsednika je značilno, da ni voljen za dobo 5 let, ampak samo za dobo 2,5 let, z možnostjo ponovnega mandata. Predsednika Evropskega parlamenta dejansko tudi predstavlja parlament tako v zunanjih in notranjih odnosih, ter v skladju z drugimi Skupnostmi.

Predsednik Evropskega parlamenta poleg še nekaj drugih podpredsednikov (14) vodi in organizira vse dejavnosti, ki zadevajo Evropski Parlament in njegove organe kot so na primer;

- Prav tako vodi razprave plenarnih zasedanj
- Vodi in usmerja dejavnosti Evropskega parlamenta in njegovih organov,
- Vodi in odgovarja za spoštovanje poslovnika Evropskega parlamenta,
- Skrbi za arbitražo,
- Ter dejansko skrbi za dobro delovanje vsej segmentov Evropskega parlamenta
- Predsednik Evropskega parlamenta je tudi njegov predstavnik, zato mora v pravnih in drugih zunanjih zadevah podajati svoja mnenja v kontekstu mednarodnih vprašanj, ter predlaga morebitne spremembe s priporočilo pomembnih vprašanj, ki zadevajo skupne cilje Evropske unije.
- Vsa dejansko pooblastila so opisana v členih Poslovnika.⁵

Ko predsednik parlamenta vodi seje najprej poda svoja mnenja o kočljivih temah, ki se nanašajo pod točkami razno v dnevnom redu ali kot posebne teme, ki jih je potrebno obravnavati. Proračun evropske unije prav tako postane izvršljiv šele ob podpisu predsednika Evropskega parlamenta.

2.4 POLITIČNE SKUPINE V EVROPSKEM PARLAMENTU

Evropski Parlament danes zajema 7 političnih skupin, ki jih predstavljam v nadaljevanju diplomskega dela. Kot smo že dejali se sedeži razdelijo glede na velikost politične skupine in vsekakor ne na nacionalno pripadnost.

Vse politične skupine so prav tako sestavljene iz;

- Predsednika politične skupine (v večjih skupinah sta lahko tudi dva),
- Sopredsednika,

⁵ Členi poslovnika pooblastil predsednika Evropskega parlamenta so; 14, 20, 73, 111, 116, 122, 126, 128, 149 - 150, 156, 157, 171, 173, 208, 210.

- Predsedstva politične skupine in
- Sekretariata politične skupine.

Da je lahko politična skupina v EU ustanovljena mora imeti najmanj 20 poslancev. V njej pa je tudi določeno, da mora zajemati vsaj 1/5 vseh držav članic. Za poslance v Evropskem parlamentu se dejansko zahteva, da so pripadniki samo ene politične skupine. Tisti poslanci, ki pa se ne morejo opredeliti za nobeno politično skupino pa delujejo kot samostojni poslanci. Vsaka politična skupina deluje po svojem dogovorjenem procesu, vendar pa se vse sprejme z skupnim dogovorom znotraj politične skupine. Glasovanje poteka o določenih vprašanjih tako, da se glasuje skupina kot celota, vendar posamezni poslanec ne rabi glasovati kot glasujejo drugi, to sodi k njegovi prosti presoji o določenem vprašanju glasovanja.

Slika 3: Prikaz političnih skupin v Evropski uniji

- **Poslanska skupina Evropske ljudske stranke (Krščanskih demokratov)**

- **Skupina naprednega zavezištva socialistov in demokratov v Evropskem parlamentu**

- **Skupina zavezištva liberalcev in demokratov za Evropo**

- **Evropski konzervativci in reformisti**

- **Skupina Zelenih/Evropske svobodne zveze**

- **Konfederalna skupina Evropske združene levice - Zelene nordijske levice**

- **Skupina Evropa svobode in demokracije**

Vir: Europa. EU, 2012 (lasten izris)

2.5 PARLAMENTARNI ODBORI

Parlamentarni odbori so zadolženi za pripravo plenarnih zasedanj Evropskega Parlamenta, kjer se vsak posamezen odbor ukvarja s svojim področjem. Odborov je 20 v katerih je od 28 pa vse do 86 poslancev, vključno s predsednikom, predsedstvom in sekretariatom.

Sestava v odborih je enakovredna plenarni sestavi. Njihova zasedanja se odvijajo odvisno od potreb, navadno je to 1-2 krat v mesecu in sicer v Bruslju, kjer so razprave javne. Če se pojavijo dodatne težave, ki sicer poprej niso bile planirane se lahko ustanovijo tudi pododbori in začasni odbori oziroma t.i. preiskovalni odbori.

Delegacije pa so tiste, ki so dejansko povezane z nacionalnimi parlamenti posameznih držav, ki pa še niso članice Evropskega parlamenta. Vendar pa imajo pomembno pri širjenju Evropske unije v druge države in druge celine. Danes ima Evropska unija že 34 delegacij, v vsaki od teh pa je po 15 poslancev. Danes so stalni odbori naslednji; Odbor za zunanje zadeve, človekove pravice, varnost in obrambo, razvoj, mednarodno trgovino, proračun, proračunski nadzor, ekonomske in monetarne zadeve, zaposlovanje in socialne zadeve, okolje, javno zdravstvo, varnost hrane, odbor za industrijo, raziskave in

energetiko, notranji trg in varstvo potrošnikov, promet in turizem, regionalni razvoj, kmetijstvo in razvoj podeželja, ribištvo, odbor za kulturo in izobraževanje, odbor za pravne zadeve, odbor za ustavne zadeve, državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, odbor za ustavne zadeve, odbor za pravice žensk in enakost spolov ter odbor za peticije. Prav tako obstajajo tudi posebni odbori, ki so namenjeni za preprečitev organiziranega kriminala, korupcije in pranja denarja (Europa. eu, 2012).

2.6 GENERALNI SEKRETARIAT EVROPSKEGA PARLAMENTA

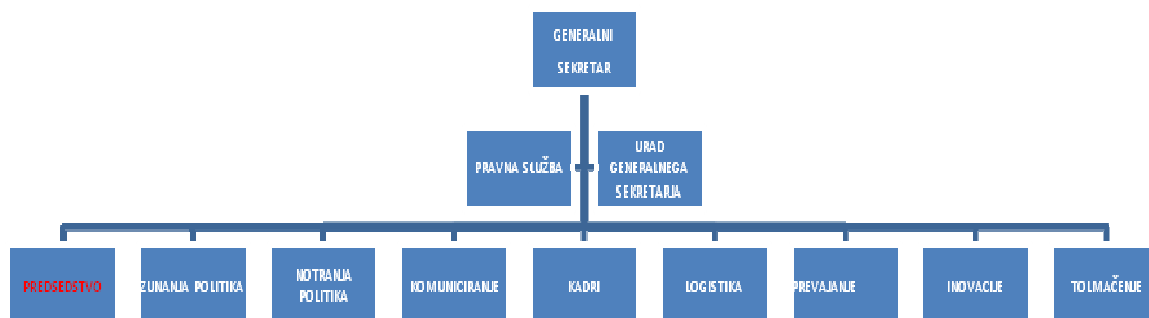
Generalni sekretar je tudi najvišji uradnik v Evropskem Parlamentu. Vodi generalni sekretariat katerega sestavijo in določijo organizacijo v predsedstvu. Generalni sekretar je tudi odgovoren za upravljanje parlamenta, v katero so zajeti segmenti, ki jih vidimo v Organigramu odspodaj. V generalnem sekretariatu je tako zaposlenih okrog 5000 uradnikov Evropskega parlamenta, ki prihajajo iz vseh držav članic EU. Generalni sekretarja imenuje predsedstvo⁶. Zaposleni morajo pred zaposlitvijo opraviti izpit, ki jim omogoča nemoteno delovanje v različnih jezikih oziroma delo poteka v vseh uradnih jezikih EU, torej v 23 jezikih. To omenjamo zato, ker se morajo vsi dokumenti dejansko prevest v vse jezike.

To je pomembno obvestilo saj se dejansko morajo poslanci med seboj razumeti in temu primerno se zato tudi priskrbi tolmače, ki prevajajo govor ali besedila, ko se kdo predstavi v svojem jeziku. Nemogoče je torej zahtevati, da bi vsi znali vse jezike ali da bi vsi znali vsaj angleški jezik, čeprav se le ta vedno bolj uveljavlja v vsem evropskem prostoru.

Prav tako pa imajo na voljo tolmača, ki lahko prevaja kadar kdo ne razume drugega jezika, oziroma ko se predstavlja s svojim materinim jezikom. Generalni sekretariat ima generalnega sekretarja, ki ga izvoli predsedstvo in mu naloži vse naloge, ki mu pripadajo, le-te se urejajo tudi v kadrovskem načrtu, ki ureja tudi vprašanja kadra in plač zaposlenih.

⁶ 207 člen Poslovnika Evropskega Parlamenta

Slika 4: Organigram generalnega sekretariata Evropskega parlamenta

Vir: Europa. Eu, 2012, (lasten izris)

3 EVROPSKI PARLAMENT IN ZAKONODAJNO UREJANJE

3.1 EVROPSKA ZAKONODAJNA NAČELA

V zakonodajnem postopku morajo vse institucije Evropske unije delovati v obsegu in mejah zakonodajnega urejanja. Pri tem morajo upoštevati načelo prenosa pristojnosti, načelo subsidiarnosti in načelo sorazmernosti.

3.1.1 Načelo subsidiarnosti⁷

V Evropski uniji se je prvič to načelo pojavilo z Maastrichtsko pogodbo v drugem odstavku 5. Člena pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. S čimer je tako načelo dobilo vse večji pomen v Evropski uniji. Izključni in poglavitni namen tega načela je dejansko v tem, da se dodeli neka zmerna stopnja neodvisnosti nižjim organom EU v odnosu do višjih. Dejansko gre za bistveno porazdelitev pristojnosti med posamezne različne organe in tudi na različnih ravneh in področjih. To načelo se je razvijalo postopoma in je najprej delovalo v ozadju, šele kasneje se je razvilo na svoji vrednosti, kljub temu, da se ga ni uporabljajo v sodbah Evropske unije (Vatovec et al., 2010, str. 41-43).

Prav tako velja načelo subsidiarnosti za neke vrste merilo, ki skrbi in ureja pristojnosti Evropske unije. Namen tega načela je v tem, da dejansko posreduje ali priskoči na "pomoč, v primerih, ko države članice EU niso same zmožne rešiti posameznega problema na svojem področju in niso v stanju učinkovito doseči zastavljeni cilj.

Člen 5 Pogodbe o Evropski uniji narekuje, da mora biti izpolnjeni naslednji pogoji za ustrezno delovanje načela subsidiarnosti. Ti pogoji so naslednji;

- Ne obravnava problema navezujočega direktno na pristojnost EU
- Obravnava problem šele, ko ga država članica ne more sama ustrezno rešiti
- Če je problem prevelik za posamezno država ga EU lahko bolj uspešno rešuje.

Največji učinek dosega načelo subsidiarnosti v zakonodajnih postopkih v Evropski uniji. Z Lizbonsko pogodbo se je vrednost načela subsidiarnosti še bolj okrepila, saj so izredno pomembna novost prav te tudi nova pooblastila nacionalnih parlamentov v vse večjem nadzoru spoštovanja načela subsidiarnosti.

⁷ Člen 5 (3) Pogodbe o Evropski uniji

3.1.2 Načelo prenosa pristojnosti

Evropska unija v skladu s tem načelom deluje tako, da prenaša svoje pristojnosti po pogodbah samo na tista področja kjer ima izključno pristojnost. Se pravi na tem področju lahko torej sama izdaja zakonodajne in pravne akte, medtem, ko posamezne države članice EU lahko tako delujejo le če imajo v takih primerih potrebna pooblastila s strani Unije, če jih le-ta tudi pooblasti za takšna delovanja. Sem sodi tudi oblika pristojnosti, ki je lahko včasih tudi samo deljena⁸, to pomeni, da če teh pristojnosti v skladu z zakonodajo ne izvaja Unija jih lahko izvaja sama država članica. Tako delimo pristojnosti na več vrst, le te so naslednje⁹:

- Izključne pristojnosti (se izvajajo na področjih carine, skupne valute, trgovine, konkurence in notranjem trgu EU)
- Deljene pristojnosti (jih izvaja bodisi Unija kot celota bodisi posameznica, na notranjem trgu, okolju, potrošniki, promet, energetika, varnost, svoboda in pravičnost)
- Podporne pristojnosti (sodijo turizem, kultura in izobraževanje).

V izključno pristojnost posamezne države članice pa Unija dopušča družinsko, dedno in kazensko pravo, razen v izjemnih primerih čezmejnega delikta.

3.1.3 Načelo sorazmernosti

Za načelo sorazmernosti je posebej značilno, da ukrepi v pristojnosti EU ne smejo prekoračiti meje, ki je dejansko nujno potrebna za uresničitev zastavljenega cilja pogodbe. Le ti omenjeni ukrepi ne smejo preseči niti formalne niti vsebinske zahteve za dosego posameznega cilja iz Pogodbe EU.

Za lažje razumevanje je torej tako nekako v tem sosledju;

- Soft-law ima prednost pred zavezujočim pravom
- Direktive so pred uredbami
- Harmonizacija v minimalni obliki ima prednost pred veliko harmonizacijo ipd.

Nadzor nad izvajanjem načela subsidiarnosti in sorazmernosti izvaja Sodišče Evropske Unije¹⁰ in sicer na način postopka za dejansko presojo zakonitosti aktov v EU. Sodišče Evropske Unije je sicer negativno do te presoje »so zahteve iz načela subsidiarnosti

⁸ Člen 2 PDEU

⁹ Člen 3-6 PDEU

¹⁰ Protokol o subsidiarnosti in sorazmernosti (po Lizbonski pogodbi)

"Osnutki zakonodajnih aktov se utemeljijo glede na načeli subsidiarnosti in sorazmernosti"

Vsak nacionalni parlament ali dom lahko v osmih tednih pošlje svoje obrazloženo mnenje, ki vsebuje razloge, zakaj meni, da zadevni osnutek ni v skladu z načelom subsidiarnosti.

Institucije upoštevajo obrazložena mnenja nacionalnih parlamentov; vsak NP ima 2 glasova (2-domni – vsak 1 glas);

1/3 glasov proti osnutku – ponovno preučiti (za področje svobode-varnosti-svobode 1/4 glasov)

Odločitev o ohranitvi, spremembi ali umiku predloga je treba utemeljiti.

izpolnjene s samo odločitvijo Sveta, da sprejme zakonodajo» (Združeno kraljestvo proti Svetu, C-84/94¹¹)

3.2 ZAKONODJANI POSTOPEK POSVETOVANJA

V tem kontekstu nadaljevanja diplomske naloge se bomo najprej lotili Zakonodajnega postopka posvetovanja in sicer še v obdobju pred uvedbo določil Lizbonske Pogodbe, ki je le-te malce spremenila in sicer na redni zakonodajni postopek v Evropskem parlamentu in posebni zakonodajni postopek, ki ga bomo podrobneje obravnavali v naslednjem poglavju diplomskega dela. Pomen postopka t.i. posvetovanja je uvedla Rimska pogodba iz leta 1957, ki je že takrat določala, da Skupščina katero sestavljajo predstavniki posameznih držav, izvaja tudi naloge svetovanja in nadzora. Prav tako je Rimska pogodba nalagala, da lahko Svet sprejema akte, vendar po predhodnem posvetovanju s Skupščino. Določali sta tudi, da Svet na nekaterih področjih sprejema akte, vendar šele po posvetovanju s Skupščino.

Za sam posvetovalni zakonodajni postopek je torej ključnega pomena, da se naloge razdelijo tako med Evropsko komisijo in tudi med Svetom Evrope, ki jo nekako takole predstavlja. Svet je tisti, ki odloča o neki zadevi, medtem pa je Komisija tista, ki mu dejansko predlaga, da odloči o pomembni zadevi. Med tema dvema institucijama torej mora priti do nekega ravnotežja pri sprejemanju odločitev s pomočjo posvetovanja. V ta kontekst razumevanja pa sodijo tudi evropski parlament, odbori regij in Ekonomsko-socialni odbori, ki lahko o posamezni zadevi izrazijo oziroma podajo tudi svoja mnenja, ki morajo biti podana seveda pred sprejemom odločitve Sveta (Kocjančič, 2010, str. 13).

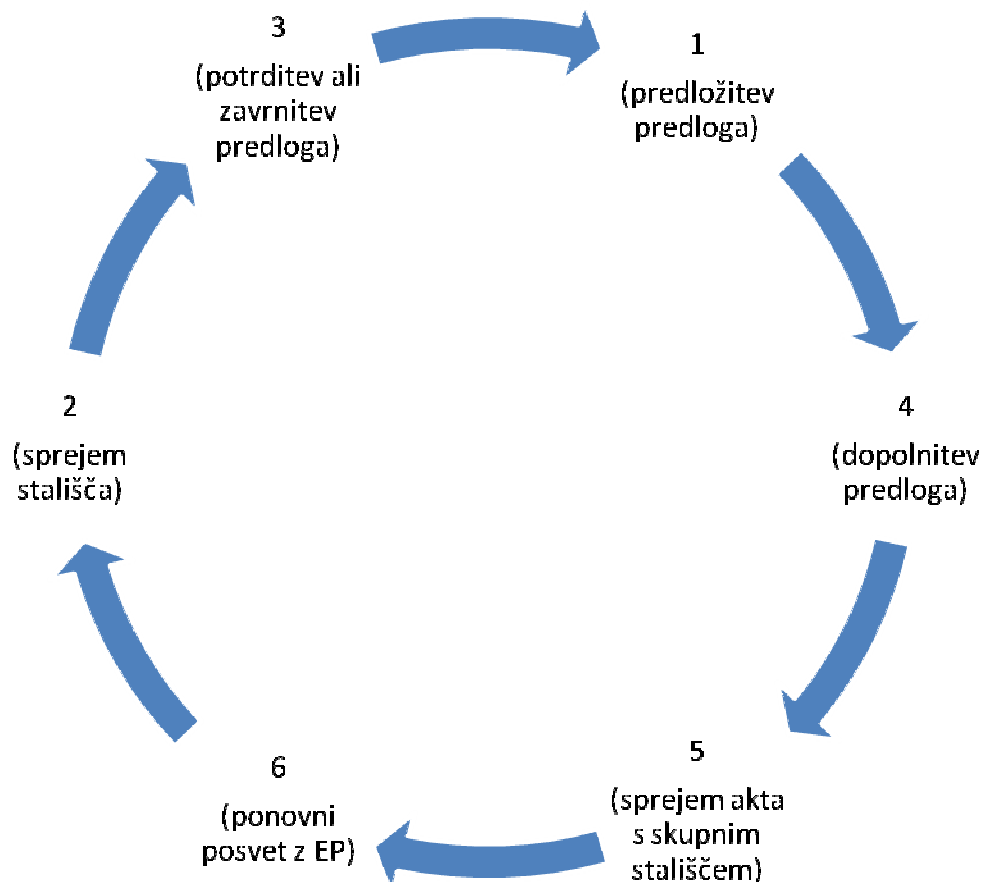
Nekatere določbe ustanovitvenih pogodb tudi na nekaterih področjih zahtevajo, da se mora Svet posvetovati z Evropskim Parlamentom in sicer je to obvezno. Če pa tega izrecno ne določajo, lahko tako Svet dejansko odloči brez predhodnega posvetovanja z Evropskim Parlamentom. Posvetovalni postopki se danes še uporabljajo v nekaterih vsebinskih področjih kot so to, diskriminacija, liberalizacija, kmetijska politika, državljanstvo Evropejcev, pravosodno in kazensko sodelovanje, potem na področjih izdaje vizumov, azila, migracij in prosto gibanje oseb, prav tako tudi na področju Računskega sodišča in Evropske centralne banke, konkurence, politike prometnega režima po Evropi, politika in usmeritev vsesplošnega zaposlovanja, socialna področja, področje davkov in obdavčevanja in vprašanja povezana s Evropskim proračunom, natančneje s prihodki Evropske Unije.

¹¹ *Zadeva C-84/94, Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska proti Svetu Evropske Unije. Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska je s tožbo, vloženo v tajništvo Sodišča 8. marca 1994, na podlagi 173. člena Pogodbe EGS zahtevalo ugotovitev ničnosti Direktive Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL 1993 L 307, str. 18, v nadaljevanju: Direktiva) in, podredno, 4. člena, prvega in drugega odstavka 5. člena, 2. točke 6. člena ter 7. člena te direktive.*

Kako poteka Zakonodajni postopek posvetovanja opredeljujemo tudi slikovno v nadaljevanju. Zaporedje aktivnosti posvetovanja si sledijo nekako takole;

- Najprej mora Komisija (1) svoj predlog predložiti Svetu in Evropskemu Parlamentu,
- Svet Evrope tako s tem sprejme predlagana stališča (2) katerega posreduje naprej v Evropski Parlament,
- Evropski Parlament (3) lahko bodi odobri stališča, bodisi tudi zavrne stališče Sveta, ali celo želi morebitne dopolnitve k stališčem.
- Če se zahtevajo dopolnitve (4) jih morajo dopolnit in predložiti, s tem, da jih še Komisija najprej preuči,
- V negativnem primeru (5) in v primeru potrditve se dejansko sprejme akt o stališču in zadeva je tako v tem smislu končana,
- V primeru dopolnjevanja, ali predlaganih sprememb Komisije dopolnitev je predlog sprejet, če ga potrdi Svet in s tem je predlog končan.
- V primeru prevelike oddaljenosti od prvotno predlaganega akta, pa se mora Svet ponovno posvetovati z Evropskim Parlamentom, če želi doseči enak učinek in namen (6).

Slika 5: Potek posvetovanja v naslednjih korakih

Vir: Evropa. si, 2012, (lasten izris)

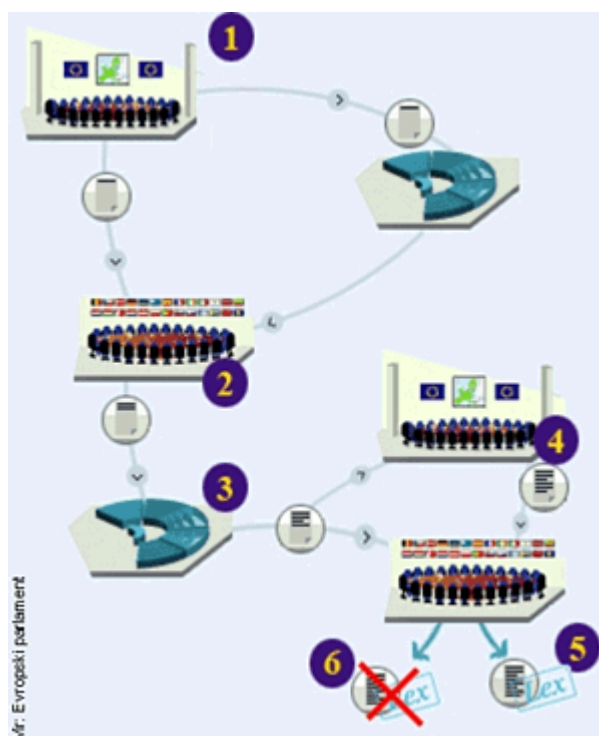
3.4 ZAKONODAJNI POSTOPEK SODELOVANJA

Enotni Evropski akt je bil tisti, ki je uvedel enotni zakonodajni postopek sodelovanja z prvotnim namenom, da se dvigne nivo prioritete in pristojnosti Evropskega Parlamenta, kakor ga že ima pri posvetovalnem postopku in kakor si ga je pridobila po sprejetju Lizbonske pogodbe, vendar do tega stališča še pridemo.

Razlika pri zakonodajnem postopku posvetovanja je v tem, da končno odločitev sprejema Svet dejansko sam, medtem, ko lahko Parlament samo spremeni neka skupna stališča Sveta s svojim mnenje ne more pa odločati.

Ta postopek sodelovanja sprejema še samo posamezne odločitve iz področja ekonomske in monetarne unije. Vsa druga področja, ki so sodila včasih pod postopek sodelovanja, danes sodijo od Amsterdamske pogodbe naprej v postopek soodločanja.

Slika 6: Potek zakonodajnega postopka sodelovanja

Vir: Evropski parlament, 2012

Potek obravnave poteka po naslednjem postopku in vrstnem redu in sicer skozi prvo in drugo obravnavo.

- Prva obravnava v EP in SE (tukaj ni časovnih omejitev);
- Komisija je tista, ki predloži predlog EP in Svetu (1)
- Sledi pridobitev mnenje EP in pa na predlog Komisije s večino sprejme skupno stališče s podprtim izčrpnim poročilom za razlogi za sprejetje tega stališča (2)

Potek druge obravnave, (je omejena na 3 mesece in se lahko za 1 mesec samo še podaljša):

- EP je tisti, ki lahko sedaj bodisi potrdi, spremeni ali zavrne stališča, ter o svojem namenu tudi obvesti Svet in Komisijo.
- S kakršnokoli odločitvijo se tudi sprejme akt, dejansko za vse (3)
- Če se določijo dopolnitve, spremembe ipd, komisija potem v 1 mesecu znova preuči stališča in ga pošlje Svetu in izrazi mnenje o njih. Svet jih lahko dopolni ali sprejme ali pa tudi ne. (4)
- Če ga sprejem z večino je dejansko akt sprejet in končan (5)
- Če ga ne sprejme, postopek še ni končan (6).

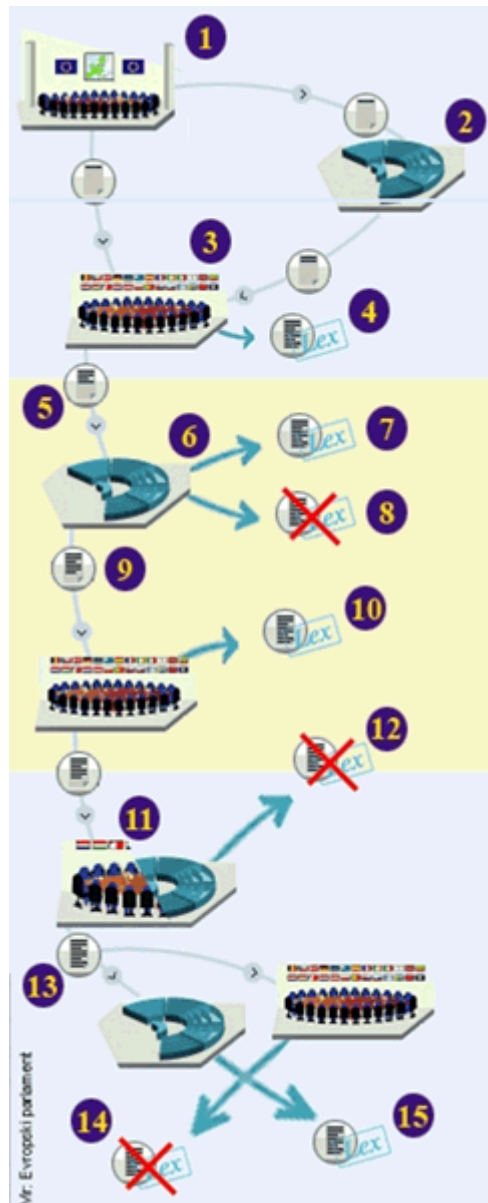
Kako dejansko potekata obe obravnavi nam nazorno prikazuje slika odzgoraj.

3.5 ZAKONODAJNI POSTOPEK SOODLOČANJA

Zakonodajni postopek soodločanje je v bistvu aktualen od uvedbe Maastrichtske pogodbe iz leta 1993, njegov obseg delovanja pa se je razširil šele kasneje z Amsterdamsko pogodbo iz leta 1999 in pogodbo iz Nice iz leta 2001. S temi pogodbami je dejansko Evropski parlament pridobil na pomembnosti in s tem postal enakovreden položaju Sveta glede na vlogo, ki sta jo imela v Zakonodajnem postopku.

Kadar bi morebiti prišlo do nesoglasij med obema institucijama, v takšnih primerih o tem presoja pravni odbor katerega pa sestavljajo tako predstavniki Evropskega Parlamenta kakor tudi predstavniki Sveta Evrope. Pravni odbor mora v primerih nesoglasja pripraviti ustrezen dokument, ki ga bosta tako skladno sprejeli obe instituciji. Tako je ta postopek soodločanja postal najpomembnejši postopek pri sprejemanju zakonodajne prakse. Postopki soodločanja pa potekajo na naslednje načine kakor prikazuje slika odspodaj;

Slika 7: Potek zakonodajnega postopka soodločanja

Vir: Evropski Parlament, 2012

Postopek prve obravnave, kjer ni časovnih omejitev;

- V tem primeru je Komisija tista, ki mora predložiti predlog tako Svetu kakor tudi EP (1).
- Evropski parlament ima tudi nalogo, da o predlogu razpravlja na plenarnem zasedanju, kjer bodisi sprejme mnenje, dopolnila, spremembe in le-te predloži Svetu (2).

- Naloga Sveta je da poda svoja stališča o predlogih EP, ter podajo končno stališče katerega lahko Svet sprejme bodisi z kvalificirano večino bodisi ga tudi zavrne (3)
- Kadar Svet sprejme in poda pozitivno mnenje je postopek lahko končan (4)
- Kadar pa ne poda pozitivnega mnenja in dogovor med institucijami ni, potem Svet vseeno potrdi svoja stališča in poda svoje mnenje v EP v ponovno obravnavo (5).
- Na koncu vseeno obvesti Evropski Parlament o svojih t.i. razlogih, kjer se kasneje postopek nadaljuje na drugi obravnavi EP.

Druga obravnava v EP (ta je omejena na 3 mesece in ima tudi možnost podaljšanja za 1 mesec)

- Ustrezni parlamentarni odbor dejanska stališča Sveta in EP, ter poda svoja priporočila. EP mora na svojih zasedanjih preučiti ta stališča in o njih dejansko glasuje. Tudi tukaj ima vso pravico bodisi da se stališče zavrne bodisi potrdi (6).
- Kadar ne sprejme odločitve v roku se šteje, da je akt sprejet in postopek končan. (7).
- Kadar pa je zavrnjen dejansko predlagani akt ni bil sprejet in je postopek končan. (8).
- V primeru absolutne večine, ki zahteva dopolnitev k predlogu, se postopek nadaljuje z drugo obravnavo v Svetu Evropske Unije, kjer je omejena na 3 meseca in ima možnost podaljšanja za 1 mesec (9).
- Tukaj lahko Svet bodisi zavrne dopolnitve, bodisi jih sprejme
- Kadar jih sprejme je postopek končan. Vendar v ta predlog poda svoje mnenje tudi Komisija, kjer je leta lahko sprejet le soglasno (10).
- Če jih ne sprejme, predsednik Sveta skupaj s predsednikom EP v šestih tednih skliče sestanek Spravnega odbora (11).
- Spravni odbor je tisti, ki mora doseči soglasje oziroma kompromis med Svetom in EP s pomočjo Komisije. Če pa ga ne sprejme v 8 tednih, potem se meni, da e ne sprejme in je s tem zakonodajni postopek končan (12).
- Kadar pa spravni odbor doseže dogovor o skupnem besedilu (13), se postopek nadaljuje v 3 obravnavi EP in Sveta.

Tretja obravnava v EP in Svetu (šest tednov z možnostjo podaljšanja za dva tedna)

- Tukaj imata obe instituciji možnost bodisi sprejeti bodisi zavrni besedilo Spravnega odbora. Vendar če ga ena ne potrdi, akt ni sprejet in je postopek končan (14).
- V primeru potrditve obeh institucij je dejansko akt tako sprejet in potrjen in postopek končan (15).

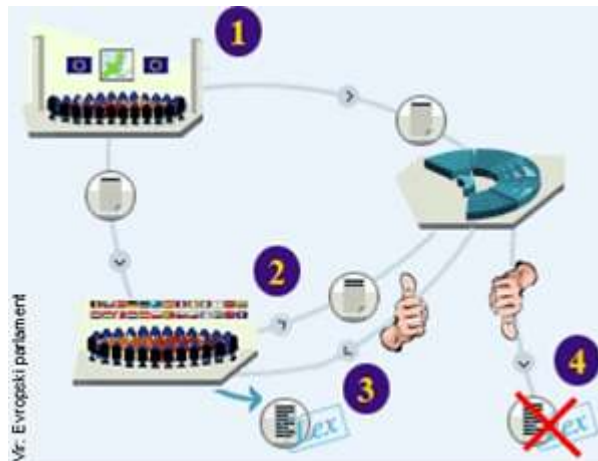
Nadaljujemo v Zakonodajni postopek privolitve.

3.6 ZAKONODAJNI POSTOPEK PRIVOLITVE

Postopek privolitve je uvedel Enotni evropski akt, Maastrichtska pogodba pa ga je razširila na področja, na katerih ni mogoče sprejemati odločitev s soodločanjem, zahteva pa se sodelovanje EP. Za postopek privolitve je značilno, da mora Svet pred sprejetjem odločitve pridobiti soglasje EP. Podoben je postopku posvetovanja, vendar pa EP predloga akta ne more spremeniti, lahko ga le sprejme ali zavrne. Postopek privolitve je tako nekakšna pravica Parlamenta do veta. Uporaba postopka privolitve se v ustanovitvenih pogodbah predvideva med drugim za:

- odločanje o strukturnih in kohezijskem skladu;
- določbe o splošnih neposrednih volitvah v EP po enotnem postopku;
- odločanje o prošnji za članstvo ter pristopu novih držav članic;
- sklepanje pridružitvenih sporazumov in drugih sporazumov, ki z uvedbo postopkov sodelovanja vzpostavljajo poseben institucionalni okvir, ki imajo znatne proračunske posledice za Skupnost in katerih posledica je sprememba akta, sprejetega v skladu s postopkom soodločanja;
- sprememba statotov Evropskega sistema centralnih bank ter posebne naloge Evropske centralne banke;
- ugotovitev obstoja očitnega tveganja, da bi država članica lahko huje kršila načela svobode, demokracije in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države, zaradi česar Svet nanjo naslovi ustrezna priporočila; in
- sprejetje ugotovitve, da ena od držav članic huje in vztrajno krši navedena načela.

Slika 8: Prikaz zakonodajnega postopka privolitve

Vir: Evropski parlament, 2012

Bistveni elementi postopka privolitve so:

- Komisija (1) predloži predlog akta Svetu in EP.
- Svet (2) se pred sprejetjem akta uradno posvetuje z EP.
- EP lahko sprejme ali zavrne stališča Sveta do predloga akta. Če Parlament z absolutno večino oddanih glasov sprejme stališče Sveta (3), Svet akt sprejme in postopek je končan.
- A če Parlament stališče Sveta zavrne, akt ni sprejet (4) in postopek je končan.

4 LIZBONSKA POGODBA IN NOV NAČIN DELOVANJA EVROPSKEGA PARLAMENTA PRI SPREJEMANJU ZAKONODAJE EVROPSKE UNIJE

4.1 RATIFIKACIJA LIZBONSKE POGODBE IN NJENA POMEMBOST

Leta 2007 s podpisom pogodbe, ki se imenuje Lizbonska pogodba se je dejansko zaključil dolgotrajni proces, ki je strmel ves čas k krepitevi t.i. demokratičnosti, učinkovitosti in legitimnosti Evropske unije in seveda k njeni doslednosti. Predvsem se Lizbonska pogodba zavzema za vse večje sodelovanje pri sprejemanju pomembnih odločitev vseh združenih držav k enakovrednem sodelovanju vseh državljanov Evropske unije.

Sprejetje Lizbonske pogodbe je spremenilo pogodbo o Evropski Uniji in tudi pogodbo o ustanovitvi Evropske unije. Pomembnost spremembe v Lizbonski pogodbi je v tem, da bodo dejansko sedaj zakonodajni postopki sprejeti bodisi po rednem ali posebnem zakonodajnem postopku, ki ju bomo podrobneje opisovali v nadaljevanju diplomske naloge, saj smo do sedaj omenjali posamezne postopke pred sprejetjem Lizbonske pogodbe. Z Lizbonsko pogodbo sta se torej spremenili dve do sedaj temeljni pogodbi, ki zadevata Evropsko unijo. Dejstvo je, da se Evropa i njena sestava venomer bolj spreminja in razvija, saj niti ni čudno, saj se na veliko tudi širi. Globalizacija in spreminjanje pa sta glavna razloga, da se je moralo nekaj spremeniti tudi na področju spopadanja z novimi in novimi izzivi, ki jih prinaša prav tako spremembe v gospodarstvo, demografske spremembe, spremembe okolja, podnebja, energije ter tudi druga ogrožanja.

Ker se države članice zelo težko same lotijo teh omenjenih problemov in vprašanj predvsem ko gre za med državne meje je zato bila nujno potrebna neka dodatna pomoč usmerjanja in pomoč skupnih moči. Saj se le s skupnimi močmi lahko rešujejo vprašanja, ki zadevajo državljane vseh članic in ne samo posameznic. Tako se je morala Evropska unija nekako modernizirati in nekako uspešno graditi orodja, ki bodo bila dovolj močna za ureditev razširjenih problemov v vsej Evropski uniji, katera danes šteje že 27 držav članic.

Tako je morala prevetriti vsa temeljna vprašanja, ki zadevajo dejansko vse članice in jih nekako skupno uskladiti za vsa odprta vprašanja in probleme, ki bodo sledili v bodoče. Le to in še podobne zadeve pa so tiste, ki se dejansko rešujejo in ponujajo neke spremembe prav s sprejetjem Lizbonske pogodbe, ki je bila podpisana v Lizboni 13. Decembra 2007 leta. Dejansko so se pravila Evropske unije vseskozi spreminjala zadnja v vrsti prelomnic pa je torej bila Lizbonska pogodba, ki se danes šele dodobra uveljavlja. Glavni namen in cilj Lizbonske pogodbe pa je najti uspešen način reševanja in spopadanja s izzivi današnjega tempiranega časa.

Temeljno vodilo Lizbonske pogodbe je v tem, da institucijam Evropske unije, njihovo delo čimbolj približajo k okrepitevi demokratičnosti in vzajemnosti ter k uspešni ureditvi

najpomembnejših vrednot Evropske unije. Temeljni namen Lizbonske pogodbe j bil v bistvu v učinkovitem spreminjanju že obstoječih pogodb, vendar v bolj demokratičnem in ekonomičnem smislu.

Novosti Lizbonske pogodbe v grobem

- enotna pravna osebnost;
- odprava tristebne sestave, pri čemer se ohrani posebna narava skupne zunanje in varnostne politike;
- predsednik Evropskega sveta z mandatom dveh let in pol;
- Visoki predstavnik Unije za skupno zunanjo in varnostno politiko;
- preložitev glasovanja z dvojno večino v Svetu na leto 2014, do leta 2017 pa bo obstajalo prehodno obdobje (Ioannina kompromis¹²);ki še ni bil uporabljen
- sklicevanje na Listino o temeljnih pravicah, ki je bila objavljena v Uradnem listu EU in pridobi pravno veljavnost;
- novo sklicevanje na solidarnost med članicami glede energije, pa tudi boja proti podnebnim spremembam;
- večja vloga nacionalnih parlamentov v evropskem zakonodajnem procesu, ki je sedaj razdeljen na redni in posebni zakonodajni postopek po katerem se sprejemajo sklepi, direktive in uredbe.
- v merilih in postopkih za pristop novih držav članic sklicevanje na vrednote EU in navedba meril za pristop, o katerih se dogovori Evropski svet;
- določbe o možnosti izstopa države članice iz EU,
- dobila je tudi nove institucije in sicer Evropsko centralno banko in Evropski svet in s tem posledično stalno delo Evropskega sveta, ki je postal institucija.

Lizbonska pogodba je pričela veljati 1. Decembra 2009 leta kot je navedeno v 6. Členu. S to pogodbo je prav tako pridobila pravno subjektiviteto, oziroma pravno pravico do sklepanja pogodb, ter do dejanskega članstva v mednarodnih organizacijah. V mednarodni skupnosti si je s tem dejansko s tem tudi povečala svojo vlogo in pomen. (Vladni portal z informacijami o življenju v EU, 2010c).

4.2 REDNI ZAKONODJANI POSTOPEK (prej, postopek soodločanja)

Z uvedbo rednega zakonodajnega postopka je Lizbonska pogodba dejansko povečala pristojnosti Evropskega parlamenta v zakonodajnem postopku, ter tudi povečala njegove pristojnosti na področju sprejemanja proračuna in pristojnosti na področju mednarodnih sporazumov. Pri rednem zakonodajnem postopku sta tako Evropski parlament in Svet enakopravna zakonodajalca in sprejemata skupaj skoraj 95% vseh zakonodajnih postopkov Evropske unije. Svet tako sprejema zakonodajo, ki je do sedaj ni mogel (Vladni portal z informacijami o življenju v EU, 2011b).

¹² Ioannina kompromis, ki je v Lizbonsko pogodbo vključen iz razloga, ker je to željo izrazila država Poljska

S rednim zakonodajnim postopkom imata danes tako Evropski parlament kot tudi Svet Evropske unije enakovredno težo na več različnih področjih, kot so energija, priseljevanje, promet, gospodarsko upravljanje, okolje in varstvo potrošnikov ipd, tako, da veliko zakonov dejansko sprejemata skupaj.

Naloge Evropskega parlamenta in Sveta nekako potekajo po tem vrstnem redu;

- Evropska komisija je tista, ki najprej obema institucijama sploh predstavi predlog
- Obe instituciji predlog pregledata in tudi o njem 2 x razpravljata na dveh obravnavah,
- Če se še vedno po 2 obravnavah ne moreta sporazumeti, potem ima odločilno vlogo spravni odbor, katerega zastopa enako število predstavnikov obeh institucij,
- Na spravnem odboru so prav tako tudi prisotni in sodelujejo predstavniki Komisije,
- Ko se uspejo uskladiti se ta sklep posreduje obema institucijama v 3 obravnavo, kjer se le to lahko sprejme kot zakonodajno besedilo, vendar je nujno potreben seveda končni dogovor obeh institucij, saj v nasprotnem primeru se lahko še vedno predlog spravnega odbora zavrne, če ga ne sprejme Parlament.

Potek Zakonodajnega postopka Evropskega parlamenta;

Kot smo že omenila ga običajno predloži komisija, samo zakonodajno pobudo pa lahko sprejme tudi Evropski Parlament. V primerih, kjer se zadeve nanašajo na varnost, pravice in svobodo lahko zakonodajni predlog vloži ne samo Komisija ampak tudi četrtina držav članic. Prav tako lahko Evropsko sodišče in Evropska investicijska banka in Evropska centralna vložita zahtevo za sprejetje zakonodajnega akta, medtem ko lahko Evropska centralna banka pa lahko vloži samo priporočilo za njegovo sprejetje. Tako mora biti zakonodajni predlog podan Evropskemu Parlamentu in Svetu, lahko pa je dostopen tudi parlamentom posameznih držav članic Evropske unije.

V tem kontekstu imajo tudi nacionalni parlamenti svoje pravice in lahko v roku 8 dneh posredujejo svoje obrazloženo mnenje, če se jim zdi osnutek skladen z načelom subsidiarnosti (po Kocjančič, 2011).

Prva obravnava

Svoje stališče o zakonodajnem predlogu sprejme Evropski Parlament že v prvi obravnavi.

- V evropskem Parlamentu njegov poročevalec pripravi osnutek tega poročila o katerem potem razglabljajo pristojne politične skupine, odbori pa so tisti, ki vložijo svoje predloge sprememb.
- Sledi plenarno zasedanje kjer EP sprejme stališče z večino glasov (navadno). Za stališča je značilno, da lahko vsebujejo tudi spremembe izvirnih zakonodajnih predlogov.
- Če stališče Parlamenta ne vsebuje kakršne predloge sprememb, če prav tako Svet potrjuje izvirni predlog potem lahko Svet sprejme akt s kvalificirano večino. Akt pred objavo v Uradnem listu potem podpišeta predsednik Evropskega parlamenta in predsednik Sveta.
- Prav tako sledi, da mora Parlament sprejeti stališče s predlogi sprememb, se potem Svet odloči ali bo sprejel akt s kvalificirano večino, kjer se potem akt podpiše in objavi v Uradnem listu.
- V primeru, ko pa Svet ne odobri in sprejme vseh predlogov ali jih celo zavrne, se sprejme stališče s kvalificirano večino in se potem posreduje Parlamentu v drugo obravnavo, kje mora Svet podrobno argumentirati stališče, kjer Komisija Parlamentu poda svoje mnenje. Nato sledi druga obravnava.

Druga obravnava

- S pričetkom druge obravnave mora Parlament najprej sploh preučiti stališča, ki jih je podal Svet in sicer v treh mesecih, najkasneje 4 se mora postopek nadaljevati takole;
- Bodisi sprejme ali pa tudi ne stališče Sveta. Če ni odločitve se vseeno šteje, da je bil sprejet, sledi podpis in seveda tudi objava v Uradnem Listu.
- Stališče Sveta se zavrne s absolutno večino poslancev in tako je postopek končan.
- Prav tako se potem z absolutno večino poslancev predlaga morebitne predloge sprememb k tem stališčem Sveta.
- Stališče Parlamenta se potem posreduje Svetu in Komisiji, kje kot smo že rekli ima na voljo 3-4 mesece za morebitne ukrepe.

- Kjer se ponovi pretekla zgodba, da mora Svet sprejeti vse predloge sprememb in v tem primeru se seveda šteje, da je akt sprejet, ponovno se podpiše in tudi objavi.
- Kadar pa Svet ne sprejme vseh predlogov Parlamenta sprememb potem sledi pravni postopek v 6 tednih.

Sprava in tretja obravnava

Vse kar se ne more sprejeti na prvih dveh obravnavah sledi v pravno oziroma tudi tretjo obravnavo. Besedila, ki jih v prvih dveh obravnavah ni bilo mogoče sprejeti, postanejo predmet pravnega postopka.

- Pravni odbor zajema 27 predstavnikov držav članic in prav toliko tudi poslancev Evropskega parlamenta, ki so združeni v delegacije EP, kjer se upošteva predvsem moč političnih skupin.
- Pravni odbor obravnava o vseh stališčih in vseh predlaganih spremembah iz druge obravnave. Pravni odbor ima na voljo od 6-8 tednov, da v tem času poišče primeren kompromis in skupno rešitev ter ob tem sestavi skupno besedilo.
- Če tudi pravnemu odboru v tem času ne uspe doseči soglasja o skupnem besedilu, potem je postopek končan in se šteje, da akt ni bil sprejet.
- Če pa mu uspe odobriti skupno besedilo, potem se le to predloži Svetu in Parlamentu. Oba imata ponovno na voljo 6-8 tednov, da ga odobrita.
- Parlament odloča z večino oddanih glasov, medtem ko Svet odloči s kvalificirano večino. Ko ga oba potrdita, se besedilo podpiše ter seveda tudi objavi v Uradnem listu (členi 37,38/a, 41,43, 53-74) Poslovnika).

Seznam pravnih podlag za redni zakonodajni postopek v Lizbonski pogodbi najdemo v poročilu A6-0013/2008 o Lizbonski pogodbi 2007/2286 (INI). V tem poročilu so vse navedene pravne podlage, tiste, ki pa so podčrtane pa še posebej navajajo bodisi morebitne spremembe in tudi tiste, ki so dodane povsem na novo (Evropa, eu, 2012).

4.3 POSEBNI ZAKONODAJNI POSTOPEK

Lizbonska pogodba je poenostavila postopke sprejemanja zakonodaje EU in tako so bili po njeni uveljavitvi 1. decembra 2009 postopek posvetovanja, postopek privolitve in postopek sodelovanja združeni v t.i. posebni zakonodajni postopek. Druga novost in posebnost po Lizbonski pogodbi je, da je s tem Evropski parlament dobil enakovredno vlogo pri sprejemanju Evropske zakonodaje in, da se najprej sprejema le-ta po rednem

zakonodajnem postopku in po posebnem zakonodajnem postopku. Ta posebni zakonodajni postopek dejansko že od prej pred Lizbonsko pogodbo združuje že poprej omenjene zakonodajne postopek to sta zakonodajni postopek privolitve(po novem odobritve) in zakonodajni postopek posvetovanja.

Pri posebnem zakonodajnem postopku tako pridejo v ospredje tudi sklepanja posameznih sporazumov s posameznimi državami članicami, prav tako pa tudi razni sporazumi o novih priključitvah oziroma pristopih novih držav v EU.

Ta posebni zakonodajni postopek je značilno, da tukaj sprejema zakonodajne akte šele po odobritvi Sveta. Svet pa jih sprejme šele po posvetovanjih ali odobritvi s strani Evropskega Parlamenta. Evropski Parlament lahko dejansko sprejema zakonodajne akte po tem posebnem zakonodajnem postopku samo v treh primerih in sicer;

- kadar se določajo pravila za delovanje in opravljanje nalog poslancev oziroma svojih članov,
- v primeru če je potrebno ustanoviti začasni preiskovalni odbor
- ter v primeru če je potrebno.

Dejstvo je, da e posebni zakonodajni postopek uporablja samo v izrednih primerih in sicer tudi pri bolj občutljivih vsebinah kakor sicer. Prav tako se posebni postopek od rednega razlikuje v tem, da tukaj Svet in Evropski Parlament ne delujeta skupaj. Dejansko delujeta vsak zase, posamično , vendar pa poudarjam, da pa delujeta posamično samo v primeru, da kljub temu drugi akter sodeluje. Za ta posebni postopek je tudi značilno, da nima samo enega postopka (kakor ga ima redni zakonodajni postopek¹³) po katerem bi se sprejemali zakonodajni akti, ampak jih ima več in se morajo v vsakem primeru sklicevati na točno določeno pravno podlago, ki zavezuje bodisi postopke odobritve bodisi postopek posvetovanja.

Tako na kratko smo opredelili in predstavili oba Zakonodajna postopka tako rednega kakor tudi posebnega. Oba sta vsak zase zanimiva in tudi posebna. Da bi podali vsa pravna področja njihovega delovanja bi nam vzelo preveč časa in tudi prostora, zato tega nismo podajali v diplomsko nalogo. V zaključku podajamo pa izsledke in ugotovitve, ki smo jih zasledili med samo izdelavo diplomskega dela, kjer navajamo dejstvo, da je Evropska unija neka posebna veja oblasti skupnih držav članic.

¹³ 294 člen Pogodbe o delovanju Evropske unije.

5 ZAKLJUČEK

Evropska unija je danes posebna organizacija, v kateri je združenih 27 držav članic in ima skupno nalogo biti dejavna na vseh področjih in delovati mednarodno. Da bi ji to delovanje čim bolj uspevalo se mora temu primerno prilagoditi tako pravno kakor tudi na politični ravni usklajevanja skupnih nalog. Z vstopom v Evropsko unijo so države posamezno doprinesle dodatne suverene pravice v EU na vse institucije Evropske unije s čimer so le-te dobile še bolj poglobljeno delo, kjer morajo odločati o skupnih politikah.

Čeprav se ima Evropska unija kot celota za demokratično smo pogosto priča, da je deležna tudi veliko kritik na račun tega saj svoje naloge ne opravlja dovolj demokratično, zato se je v tem kontekstu moralo nekaj spremeniti. In to potrebno spremembo je prinesla sprejetje Lizbonske pogodbe v letu 2007, ki je pričela delovati z letom 2009. Lizbonska pogodba je doprinesla v sam sistem delovanja Evropskih institucij kar nekaj novosti med katerimi je potrebno izpostaviti prav delovanje Evropskega Parlamenta pri sprejemanju zakonodaje, saj se je v tem kontekstu veliko spremenilo. Evropski Parlament je pridobil na veljavnosti in pomembnosti, ter postal enakovreden Svetu. Povečala se je tudi vrednost sodelovanja nacionalnih parlamentov pri delovanju Evropske unije.

Lizbonska pogodba je danes nadomestila Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske unije, kljub temu pa to ni Ustavna pogodba, ampak je temeljna pogodba, ki sodi med primarne vire Evropskega pravnega reda. Za namen diplomskega dela smo torej opredeljevali Zakonodajni postopek Evropskega Parlamenta pred sprejetjem Lizbonske pogodbe in po njej. Kot smo ugotovili je Zakonodajni postopek sedaj razdeljen na rednega in posebnega, ki sicer v osnovi nadgrajujejo Zakonodajni postopek Evropskega Parlamenta pred sprejetjem Lizbonske pogodbe, ki je bil razdeljen na postopek sodelovanja, posvetovanja, soodločanja in privolitve. Za sprejetje Evropskih zakonodajnih aktov smo ugotovili, da jih tako obkrožajo tri pomembne institucije Evropske unije, ki so Evropski Parlament, Svet in Komisija. Evropski Parlament je skozi čas pridobival na pomembnost, katere namen je predvsem v vse večji demokratični legitimnosti Zakonodajnih aktov in seveda tudi vse večje zadovoljstvo vseh državljanov Evropske unije. Zakonodajni postopki so z Lizbonsko pogodbo postali tudi bolj enostavni, razdeljeni na redni in posebni zakonodajni postopek. Po Lizbonski pogodbi je posebnost oziroma neke vrste novost poseben zakonodajni postopek v katerega sta združena prejšnja dva in sicer postopek posvetovanja in privolitve.

Medtem, ko prejšnji zakonodajni postopek soodločanja sedaj preimenovan v redni zakonodajni postopek, ki ima tudi nova področja delovanja, medtem, ko je prejšnji postopek sodelovanja odpravljen. Seveda se pravni akti načeloma sprejemajo v rednem Zakonodajnem postopku. Sprejemata jih Evropski Parlament in Svet, ki delujeta

enakovredno na vseh področjih po postopkih, ki smo jih poprej temeljito že opisali. Izjema je le posebni zakonodajni postopek, ki se tudi izjemoma uporablja za posebna prej specifična področja urejanja.

Ugotovili smo torej, da se dejansko oba Zakonodajna postopka veliko ne razlikujeta od Zakonodajnega postopka pred sprejetjem Lizbonske pogodbe, pa vendar sta sedaj oba bolj razširjena na nova dodana pravna področja. Glede na enakovredno odločanje Evropskega Parlamenta in Sveta se tako pričakuje, da se sprejme čim več Zakonodajnih aktov že ob prvem branju, saj se s tem tudi širi učinkovitost njihovega delovanja ter skrajšanje postopkov delovanja. Z uvedbo boljše Evropske zakonodaje bo tudi vse boljše zadovoljstvo med Evropskimi državljani, kar je pa tudi cilj uveljavitve Lizbonske pogodbe v smeri čim več sodelovanja z vsemi Evropskimi državljani, saj bo le to prineslo učinkovite Evropske unije in njenih institucij pri čemer bodo imeli ključno vlogo prav njeni državljani s državljansko pobudo.

LITERATURA IN VIRI

- BÖHM, Wolfgang, LAHODYNSKY, Otmar (2007). *Opa, Evropa! Kako deluje Evropska unija*. Služba Vlade RS za evropske zadeve, Ljubljana.
- CRAIG, Paul, DE BÚRCA, Gráinne (2008). *EU Law. Text, cases, and materials*. Oxford University Press, New York.
- CVIKL, Milan Martin (2008). *Prenovljeno pravo Evropske unije: z uvodno besedo Marka Pavlihe*. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana.
- GRAD, Franc, KAUČIČ, Igor, NERAD, Sebastian, RIBIČIČ, Ciril, ZAGORC, Saša (2007). *Ustavno pravo Evropske unije*. Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana.
- GRILC, Peter, ILEŠIČ, Tomaž (2001). *Pravo Evropske unije*. Prva knjiga. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- HORSPOOL, Margot, HUMPHREYS, Matthew (2008). *European Union Law*. Oxford University Press, New York.
- JEŠOVNIK, Peter (2000). *Evropska unija*. Zgodovina, ustanove, politike in evropski model družbe. Visoka šola za management, Koper.
- KOCJANČIČ, Rudi. (2005) *Deparlamentarizacija odločanja držav članic v zadevah Evropske unije*. Pravniki, Ljubljana, letnik 60.
- KOCJANČIČ, Rudi. (2010). *Institucije Evropske unije*. Fakulteta za Upravo, Ljubljana.
- KUHELJ, Alenka (2010). *Študijsko gradivo pri predmetu 'Zakonodajni postopek v parlamentarnem sistemu'*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- LAMPE, Rok, DRENIK, Simona, GRASSELLI, Neža (2008). *Lizbonska pogodba z uvodnimi pojasnili*. Doba Epis, Ljubljana.
- MOUSSIS, Nicolas (1999). *Evropska unija*. Littera picta za slovensko izdajo.
- PIRIS, JeanClaude (2010). *The Lisbon Treaty. A Legal and Political Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge.
- TOPLAK, Cirila (2003). *Združene države Evrope: Zgodovina evropske ideje*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- TRATNIK, Matjaž, FERČIČ, Aleš, FERLINC, Maja (2004). *Osnove prava Evropske unije*. Obzorja, založništvo in izobraževanje, Maribor.
- VATOVEC, Katarina, ACCETTO, Matej, AVBELJ, Matej, HOJNIK, Janja, SMRKOLJ, Maja (2010). *Lizbonska pogodba z uvodnimi pojasnili*. GV Založba, Ljubljana.

SPLETNI VIRI

- (2009)Evropski parlament. Poslovnik. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=N//EP//NONSGML+RULESNEP+20091201+0+DOC+PDF+V0//SL&language=SL>.
- (2007) Lizbonska pogodba. Uradni list EU, C 306. <http://eurNlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:SL:HTML>.
- (2004) Pogodba o Ustavi za Evropo. Uradni list C 310. <http://eurNlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2004:310:SOM:SL:HTML>.
- Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije. Uradni list EU, C 83. Dostopno na: <http://eurNlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:SL:HTML>.
- (2006) Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. Uradni list EU, C 321E. Dostopno na: <http://eurNlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331:SL:pdf>.
- Europa v 12 poglavjih (2010). Ključni datumi v zgodovini evropskega združevanja. Dostopno na: http://europa.eu/abc/12lessons/key_dates/index_sl.htm.
- Europa N Agencije EU (2011). Eurojust. Dostopno na: http://europa.eu/agencies/pol_agencies/eurojust/index_sl.htm.
- Europa N Agencije EU (2011). Europol. Dostopno na: http://europa.eu/agencies/pol_agencies/europol/index_sl.htm.
- European Commission (2011). Codecision. Legal bases. Dostopno na: http://ec.europa.eu/codecision/docs/legal_bases.pdf.
- European Commission (2010). Codecision. Dostopno na: http://ec.europa.eu/codecision/stepbystep/text/index_en.htm.
- Europedia. moussis.eu (2011). The EU's legislative procedure. Dostopno na: http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/3/?all=1.
- Evropska komisija (2010). Direktiva. Dostopno na: http://ec.europa.eu/community_law/introduction/what_directive_sl.htm.
- Evropska komisija (2010). Evropska državljanska pobuda. Dostopno na: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/citizens_initiative/index_sl.htm.
- Evropska komisija (2010). Javno posvetovanje o novi evropski državljanski pobudi. Dostopno na: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/citizens_initiative/docs/citizens_summary_sl.pdf.

